

КОНТРОЛА ПОСЛОВАЊА БАНАКА

Извештај за четврти квартал 2007. године

Садржај

I. Банкарски сектор у четвртном кварталу 2007. године	3
Структура банкарског сектора у Србији на дан 31. децембра 2007. године	3
Број банака	3
Организациона мрежа банака.....	3
Број запослених у банкарском сектору	3
Власничка структура банака	4
Тржишно учешће	4
Биланс стања банкарског сектора.....	5
Кредитна активност	7
Депозитна активност	8
Кредитна задуженост банкарског сектора у иностранству	9
Ризици у банкарском сектору	9
1. Кредитни ризик	9
2. Ризик ликвидности	11
3. Девизни ризик.....	12
Адекватност капитала	12
Показатељи профитабилности пословања банкарског сектора	13
Показатељи продуктивности банкарског сектора.....	14
Агрегатни извештај о приходима и расходима	14
II. Регулаторна активност Народне банке Србије	16

I. Банкарски сектор у четвртном кварталу 2007. године

Структура банкарског сектора у Србији на дан 31. децембра 2007. године

Број банака

На крају четвртог квартала 2007. године у Србији је пословало укупно 35 банака, једна банка мање него крајем прошлог тромесечја, с обзиром на то да се Banci Intesa а.д. Београд припојила Панонска банка а.д. Нови Сад.

Табела 1 – Кретање броја банака

	31. 12. 2005.	31. 12. 2006.	31. 12. 2007.
Број банака	40	37	35

Организациона мрежа банака

Организациона мрежа банака је крајем децембра 2007. укључивала 2.435 пословних јединица, филијала, експозитура, шалтера, као и агенција и мењачница, или за 104 више него на крају претходног квартала.

Табела 2 – Организациона мрежа банака

Опис	31. 12. 2005.	31. 12. 2006.	31. 12. 2007.
Број пословних јединица	114	82	80
Број филијала	327	413	519
Број експозитура	1.162	1.387	1.544
Број шалтера	264	276	258
Број агенција			33
Број мењачница			1
Укупно	1.867	2.158	2.435

Број запослених у банкарском сектору

Домаћи банкарски сектор је имао укупно 30.246 запослених, за 519 више него на крају претходног квартала.

Број запослених је код две банке непромењен, осам банака је исказало смањење броја запослених (највише Војвођанска банка а. д. Нови Сад, за 48), а 25 банака је повећало број запослених (највише ProCredit Bank а. д. Београд, за 87, и Raiffeisen банка а.д. Београд, за 69).

Власничка структура банака

На крају децембра 2007. године:

- у већинском власништву страних акционара била је 21 банка,
- у већинском власништву домаћих физичких и правних лица било је шест банака,
- у већинском власништву Републике Србије било је осам банака.¹

Тржишно учешће

Тржишно учешће банака, груписаних према величини билансне суме, приказано је у следећем прегледу:

Табела 3 – Кретање тржишног учешћа група банака

Билансна сума у млрд. дин.	31. 12. 2005.			31. 12. 2006.			31. 12. 2007.		
	Број банака	у млн дин.	% учешћа	Број банака	у млн дин.	% учешћа	Број банака	у млн дин.	% учешћа
преко 100	1	119.423	15,4	4	483.575	41,3	4	632.560	40,5
50–100	3	225.073	29,0	3	183.698	15,7	8	525.822	33,7
10–50	17	326.953	42,2	15	405.223	34,7	15	357.301	22,9
до 10	19	103.964	13,4	15	96.775	8,3	8	46.139	2,9
Укупно	40	775.413	100,0	37	1.169.271	100,0	35	1.561.822	100,0

У укупној билансној суми банкарског сектора, пет банака с највећом билансном сумом на крају децембра 2007. је учествовало са 45,9%, односно десет са 67,5%. ННІ концентрације билансне суме је износио 606 и повећан је у односу на претходни квартал (569).

У билансној суми банкарског сектора на дан 31. децембра на банке у већинском власништву страних лица односило се 1.179,4 милијарде динара, или 75,5%, на банке у већинском власништву Републике Србије 246 милијарди динара, или 15,7%, а на банке с претежно приватним власништвом 136,4 милијарде динара, или 8,8%.

¹ Банке у којима је РС већински или појединачно, посредно или непосредно, највећи акционар.

Биланс стања банкарског сектора²

Билансна сума банкарског сектора је на дан 31. децембра 2007. године износила 1.561,8 милијарди динара и већа је за 141 милијарду динара, или 10%, у односу на претходни квартал.

Највећи део билансне активе банака (55,2%) представљала су потраживања по одобреним кредитима и пласманима (пласмани банкама у земљи, пласмани коминтентима и потраживања за камату и накнаду), а затим следе депозити код Народне банке Србије и хартије од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Србије (31,4%)³. Готовина и готовински еквиваленти чинили су 6,7% билансне активе банкарског сектора.

Табела 4 – Биланс стања банкарског сектора

	31. 12. 2005.		31. 12. 2006.		31. 12. 2007.		Индекс раста за 2007.
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	
АКТИВА							
Готовина и готовински еквиваленти	72.781	9,4	77.815	6,7	104.981	6,7	135
Депозити код централне банке и хартије од вредн. које се могу рефинансирати код централне банке	150.827	19,5	406.735	34,8	489.902	31,4	120
Потраживања за камату и накнаду	3.197	0,4	4.347	0,4	5.982	0,4	138
Пласмани банкама у земљи	33.206	4,3	32.415	2,8	43.261	2,8	133
Пласмани коминтентима	426.528	55,0	545.059	46,6	812.647	52,0	149
Хартије од вредности и други пласмани којима се тргује	9.875	1,3	8.584	0,7	6.544	0,4	76
Улагања у хартије од вредности које се држе до доспећа	8.467	1,1	6.948	0,6	12.020	0,8	173
Учешћа у капиталу и остале хартије од вредности расположиве за продају	10.494	1,4	15.284	1,3	7.045	0,5	46
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља			394	0,0	334	0,0	85
Потраживања за више плаћен порез на добитак			253	0,0	523	0,0	207
Гудвил ⁴				0,0	0	0,0	
Нематеријална улагања	4.287	0,5	5.907	0,5	6.156	0,4	104

² Позиције биланса стања изведене су на основу збирног КЊБИФО-а за банкарски сектор по завршном рачуну за 2005, 2006. и 2007. годину. За потребе анализе и из разлога упоредивости података позиције биланса стања за 31. децембар 2005. приказане су у складу с новим билансним шемама.

³ Раст ове позиције у 2006. последица је прекњижавања (у складу с новим билансним шемама) пласмана НБС по репо трансакцијама (144,9 млрд. дин.) са позиције пласмани банкама на депозите код централне банке.

⁴ До 31. децембра 2006. позиција у саставу нематеријалних улагања.

Послови контроле пословања банака

	31. 12. 2005.		31. 12. 2006.		31. 12. 2007.		Индекс раста за 2007.
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	
Инвестиционе некретнине ⁵	806	0,1	4.266	0,4	4,398	0,3	103
Основна средства	40.579	5,2	47.038	4,0	53,160	3,4	113
Остала средства и активна временска разграничења	12.844	1,6	11.748	1,0	12,343	0,8	105
Одложена пореска средства	1.522	0,2	2.478	0,2	2,526	0,2	102
Губитак изнад износа капитала		0,0		0,0		0,0	
УКУПНО	775.413	100,0	1.169.271	100,0	1,561,822	100,0	134
ПАСИВА							
Обавезе према банкама у земљи	35.803	4,6	63.352	5,4	79,693	5,1	126
Обавезе према комитентима	580.715	74,9	817.704	69,9	1,048,075	67,1	128
Обавезе за камате и накнаде	936	0,1	980	0,1	2,786	0,2	284
Обавезе по основу хартија од вредности	7	0,0	10	0,0	2,610	0,2	26,097
Обавезе из добитка	201	0,0	196	0,0	270	0,0	138
Обавезе по основу текућег пореза на добитак			525	0,0	376	0,0	72
Обавезе по основу сталних средстава намењених продаји и средства пословања које се обунавља			0	0,0	0	0,0	
Остале обавезе из пословања	7.277	0,9	8.630	0,7	10,710	0,7	124
Резервисања	7.320	0,9	9.376	0,8	11,345	0,7	121
Остале обавезе и пасивна временска разграничења	16.973	2,2	51.511	4,4	77,031	4,9	150
Одложене пореске обавезе	368	0,0	699	0,1	557	0,0	80
ОБАВЕЗЕ	649.600	83,8	952.983	81,5	1,233,452	79,0	129
Капитал	125.813	16,2	216.288	18,5	328,370	21,0	152
акцијски и остали капитал ⁶	106.984	13,8	182.562	15,6	272,723	17,5	149
резерве	19.168	2,5	30.464	2,6	47,636	3,1	156
акумулирана добит/губитак	-339	0,0	3.262	0,3	8,011	0,5	246
УКУПНО	775.413	100,0	1.169.271	100,0	1,561,822	100,0	134
ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	726.007		1.163.308		1,579,674		136

У пасиви биланса стања банкарског сектора, 79,0% чинили су позајмљени извори финансирања, а 21,0% капитал. Највећи део позајмљених извора односи се на депозитни потенцијал, 61,7% укупне пасиве.

Капитал банака достигао је 328 милијарди динара (у односу на крај 2006. године увећан је 51,8%, а у току последњег квартала 2007. за 13,4%).

⁵ До 31. децембра 2006. позиција у саставу основних средстава.

⁶ До 31. децембра 2006. позиција остали "капитал" – ванпословно приказивана је у оквиру ставке остале обавезе и пасивна временска разграничења. С обзиром на то да је по новим билансним шемама предвиђено да се та позиција приказује у оквиру ставке акцијски и остали капитал, због потребе анализе, извршено је прекњижавање и за стање на дан 31. децембра 2005. године.

У оквиру капитала, акцијски и остали капитал је износио 273 милијарде динара, за 13,0% више него крајем претходног квартала.

Ванбилансне позиције банака достигле су износ од 1.580 милијарди динара и у односу на претходни квартал су увећане за 48,5 милијарди динара. Највећа појединачна ванбилансна ставка је остала ванбилансна актива⁷, која чини 48,0% свих ванбилансних ставки. Друга по величини ванбилансна ставка су потраживања по обвезницама депоноване девизне штедње и она чини 15,3% укупних ванбилансних ставки.

Кредитна активност

Преглед структуре пласмана банака и кретања структуре дати су у следећој табели:

Табела 5 – Кредитна активност банака

Сектор	31. 12. 2005.		31.12. 2006.		31.12. 2007.		(у милионима динара)		
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Индекс раста IV/III квартал 2007.	Индекс раста за 2007.	Индекс раста за 2006.
ПРИВРЕДА	281.855	64,8	322.972	59,2	437.387	57,5	109	135	115
СТАНОВНИШТВО	124.651	28,7	195.873	35,9	302.543	39,8	107	155	157
За стамбену изградњу	23.289	5,4	47.334	8,7	89.434	11,8	119	189	203
ЈАВНИ СЕКТОР	23.812	5,5	21.644	4,0	13.928	1,8	103	64	91
СЦГ	981	0,2	220	0,0	1	0,0	2	0	22
Република Србија	20.683	4,8	16.693	3,1	7.035	0,9	95	42	81
Локална самоупр.	2.148	0,5	4.731	0,9	6.892	0,9	113	146	220
ДРУГЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	444	0,1	756	0,1	1.219	0,1	150	161	170
НЕПРОФИТНЕ ИНСТИТ.	3.765	0,9	4.236	0,8	5.828	0,8	145	138	112
УКУПНО	434.527	100,0	545.481	100,0	760.905	100,0	108	139	125

Кредитна активност банака је у четвртном кварталу 2007. године повећана и пораст кредита је износио 58,8 милијарди динара, или 8,2%, а у односу на стање крајем 2006. године износио је 215,4 милијарде динара, или 39,5%.

У секторској структури доминирају пласмани привреди (57,5%) и становништву (39,8%), чији пораст (35,1 милијарду, односно 20,1 милијарду динара) и чини главнину раста кредитне активности у четвртном кварталу 2007. Укупан раст кредита привреди у 2007. години је износио 114,4 милијарде динара, а становништву 106,7 милијарди динара.

⁷ Примљене гаранције и друга јемства, средства из депо послова и остала ванбилансна актива.

У укупној кредитној активности банкарског сектора пет банака са највише одобрених кредита учествовало је са 43,5%, односно десет са 65,5%. ННИ индекс концентрације кредита је износио 559.

Депозитна активност

Преглед секторске структуре депозита и њеног кретања дат је у следећој табели:

Табела 6 – Депозитна активност банака

Сектор	31. 12. 2005.			31. 12. 2006.			31. 12. 2007.			(у милионима динара)		
	динари	девизе	укупно	динари	девизе	укупно	динари	девизе	укупно	Индекс раста IV/III квартал 2007.	Индекс раста за 2007.	Индекс раста за 2006.
Укупни депозити	142.211	342.472	484.683	227.382	438.908	666.290	343.997	616.164	960.161	114	144	137
Банке	7.315	64.964	72.279	25.102	73.122	98.224	30.216	93.438	123.654	106	126	136
Јавна предузећа	18.468	13.058	31.526	24.619	9.402	34.021	31.860	7.826	39.686	114	117	108
Друга предузећа	65.934	53.928	119.862	105.344	72.489	177.833	185.090	105.610	290.700	126	163	148
Јавни сектор	14.082	946	15.028	21.103	723	21.826	26.552	883	27.435	79	126	145
СЦГ	284	401	685	226	32	258	21	0	21	48	8	38
РС	2.370	506	2.876	6.778	682	7.460	15.512	846	16.358	82	219	259
Лок. самоупр.	11.428	39	11.467	14.099	9	14.108	11.019	37	11.056	75	78	123
Остали комитенти	9.193	3.324	12.517	11.507	2.362	13.869	13.248	2.503	15.751	90	114	111
Страна правна и физичка лица	1.578	16.334	17.912	2.736	19.639	22.375	6.427	24.580	31.007	106	139	125
Становништво	22.268	190.025	212.293	33.523	260.746	294.269	46.781	381.439	428.220	113	146	139
Остало	3.372	-107	3.265	3.448	425	3.873	3.823	-115	3.708	107	96	122

Највећи проценат депозита чинили су депозити становништва (44,6%), затим депозити предузећа (34,4%) и депозити банака (12,9%).

Девизни депозити су чинили 64,2%, а динарски 35,8% укупних депозита. Доминирају краткорочно орочени депозити (53,3%), а затим следе депозити по виђењу (42,0%).

Раст укупног депозитног потенцијала у четвртом кварталу 2007. износио је 115,9 милијарди динара, или 13,7%, при чему се 60,7 милијарди динара односи на динарске депозите (који су увећани за 21,4%).

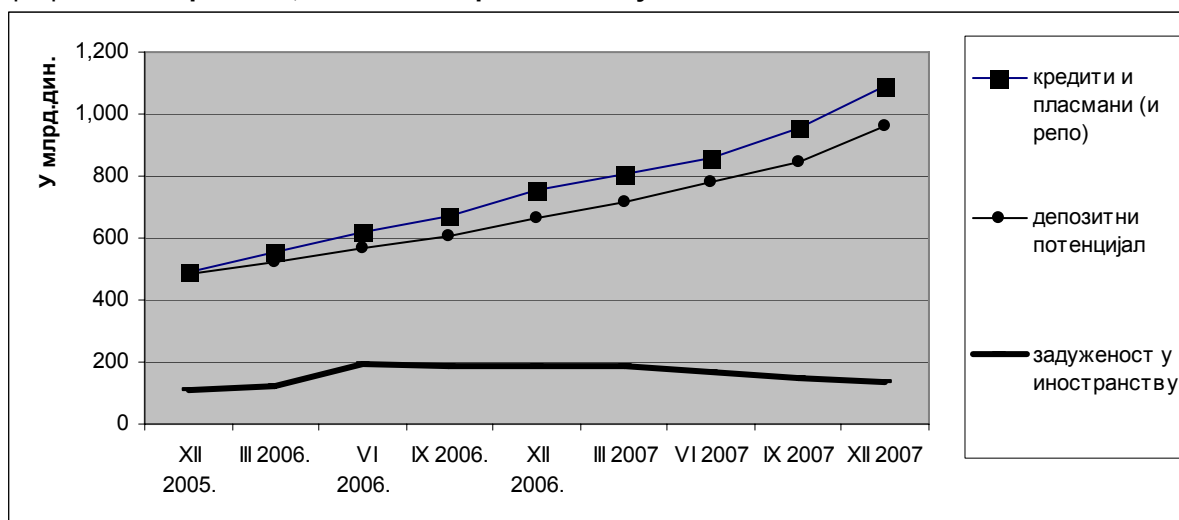
Посматрано по секторима, највише су порасли депозити предузећа – за 60,9 милијарди динара, или 26,5%, и становништва – 49,9 милијарди динара, или 13,2%.

У укупним депозитима банкарског сектора пет банака са највише прикупљених депозита учествовало је са 48,1%, односно десет са 68,7%. ННИ индекс концентрације депозита је износио 659 (за 31 јединицу више у односу на претходни квартал).

Кредитна задуженост банкарског сектора у иностранству

Укупно кредитно задужење банкарског сектора у иностранству (кредити добијени од страних банака и страних правних и физичких лица) износи 133,8 милијарди динара. То задужење је 99,9% у страниј валути, 36% се односи на страна правна и физичка лица, а 64% на стране банке, а 95,6% тог задужења има рок доспећа преко једне године. У четвртом кварталу 2007. кредити банака у иностранству су смањени за 15,4 милијарде динара (10,3%), као и њихово учешће у укупној билансној пасиви банкарског сектора са 10,5% (30. септембра 2007) на 8,6%.

Графикон 1 – Кредити⁸, депозити и кредитна задуженост банака

Ризици у банкарском сектору

1. Кредитни ризик

1.1. Квалитет билансне и ванбилансне активе

Народна банка Србије је, својом Одлуком о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки, прописала да банке, ради адекватног и ефикасног управљања ризицима којима су изложене, своја укупна

⁸ Са репо пласманима НБС.

потраживања, која представљају кредитни ризик, квартално, а зависно од процене њиховог степена наплативости и процене финансијског стања дужника, класификују у пет категорија. То значи да банке класификују део потраживања који представља тзв. ризичну билансну и ванбилансну активу (у даљем тексту БА и ВА), тј. не само кредите него и друге ставке билансне активе, као и одређене ванбилансне ставке, утврђене поменутом одлуком.

Квалитет активе банкарског сектора, дефинисане на горе поменути начин, на дан 31. децембра 2007. године дат је у следећој табели.

Табела 7 – Квалитет активе банкарског сектора

(у милионима динара)

		А+Б	В + Г + Д	УКУПНО
Укупно БА и ВА	1			3.260.700
Бруто ризична актива	2	959.332	418.714	1.378.046
Учешће у бруто ризичној активи	3	69,6%	30,4%	100,0%
Умањења (укупно)	4=5+6+7	346,259	217,942	564,201
коллатерал *	5	318,719	124,868	443,587
посебна резерва на терет прихода	6	9,200	85,064	94,264
посебна резерва на терет капитала	7	18,340	8,010	26,350
Нето ризична актива	8=2-4	613.073	200.772	813.845
Учешће у нето ризичној активи	9	75,3%	24,7%	100,0%

* Умањења не представљају укупну вредност коллатерала већ само део њихове вредности, у складу с прописаним фактором конверзије, који се користи као основица при обрачуна резерве за потенцијалне губитке.

Укупна билансна актива и ванбилансне ставке на дан 31. децембра 2007. године износили су 3.260.700 милиона динара, при чему се на укупну бруто ризичну активу (билансну активу и ванбилансне ставке) односи 1.378.046 милиона динара, или 42%. У последњем кварталу 2007. дошло је до промене учешћа укупне бруто ризичне активе у категоријама В, Г и Д са 30,1% на крају трећег квартала 2007. на 30,4%.

Уколико се имају у виду коллатерали који служе као обезбеђење, на потраживања класификована у категоријама В, Г и Д односи се 124.868 милиона динара. Ради обезбеђења од потенцијалних губитака који могу настати по основу потраживања од дужника груписаних у В, Г и Д категорију, банке су на терет својих прихода и капитала образовале посебну резерву у укупном износу од 93.074 милиона динара, тако да учешће нето ризичне БА и ВА, ако се узму у обзир наведене позиције, у нето вредности ризичне БА и ВА износи 24,7%, у односу на 23,9% крајем претходног квартала.

1.2. Проблематични кредити

Према подацима Кредитног бироа⁹ о стању дуга по банкарским кредитима¹⁰ и доспелих неизмирених обавеза (преко 90 дана), током 2007. године стање је следеће:

Табела 8 – Доспеле неизмирене обавезе (преко 90 дана)

(у милионима динара)

	Преостали износ дуга	Доцња дуга од 90 дана		Учешће укупних кредита у доцњи у преосталом износу дуга	Учешће износа доцње у преосталом износу дуга
		Укупни кредити	Износ доцње		
1	2	3	4	5=3/2	6=4/2
31. 3. 2007.	660.921,26	29.920,17	21.462,73	4,53	3,25
30. 6. 2007.	749.173,13	35.136,20	24.435,84	4,69	3,26
30. 9. 2007.	809.418,81	42.054,16	27.175,11	5,20	3,36
31. 12. 2007.	865.448,63	44.213,77	28.121,03	5,11	3,25

Народна банка Србије спроводи редовно истраживање стања проблематичних кредита (non performing loans – NPL¹¹) на узорку од девет највећих банака у банкарском сектору Србије (које 31. децембра 2007. имају 62% укупне билансне активе банкарског сектора и 64% укупних кредита датих становништву). У наредној табели је приказано учешће NPL у укупним кредитима (на нето основи, након умањења за исправку вредности).

Табела 9 – Проблематични кредити банака

(у %)

	31. 12. 2006.	30. 6. 2007.	30. 9. 2007.	31. 12. 2007.
Укупни кредити	4.12	3.45	3.37	3,81
Привреда	5.57	4.86	4.97	5,87
Становништво	1.77	2.00	1.75	2,08

2. Ризик ликвидности

Показатељи дневне ликвидности банака на дан 31. децембра 2007. године дати су у следећем прегледу:

⁹ При Удружењу банака Србије.

¹⁰ Укупно одобрени кредити (брuto, пре умањења за исправку вредности) са доспелим неизмиреним каматама и накнадама за правна лица и обрачунатим каматама и накнадама за физичка лица.

¹¹ Целокупан кредит (на нето основи, након умањења за исправку вредности) код кога дужник касни са отплатом дела камате или главнице преко 90 дана.

Табела 10 – Ликвидност банака

(у хиљадама динара)

Банке	Средства на жиро- рачуна	Обрачуната обавезна резерва	Разлика колона (2-3)	Депоновани вишкови ликвидних средстава	Кредити за ликвидност на основу залог ХОВ
Укупно у РС	21.551.848	30.393.111	8.841.263	40.303.500	–

Од укупног броја банака, њих 19 су користиле средства обавезне резерве у укупном износу од 13.060 милиона динара, или 55,1% укупно обрачунате обавезне резерве тих банака. Кредите за ликвидност није користила ниједна банка.

Током три посматрана месеца показатељ ликвидности појединачних банака био је у прописаним оквирима.

3. Девизни ризик

На основу прегледа стања девизних позиција банака на нивоу банкарског сектора, на дан 31. децембра 2007. године је утврђено да је укупна отворена девизна позиција износила 39,7 милијарди динара, што је за 5,2 милијарде динара мање у односу на вредност укупне отворене девизне позиције на крају трећег квартала 2007. године¹². Изложеност девизном ризику банкарског сектора смањена је у односу на претходни квартал – показатељ девизног ризика износио је 14,8% (у претходном кварталу 19,7%).

Табела 11 – Девизни ризик банака

(у милионима динара)

Отворена позиција у EUR		Отворена позиција у USD		Отворена позиција у CHF		Отворена позиција у осталим валутама		Отворена позиција у злату		Укупно отворена позиција		Укупно отворена девизна позиција
дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	дуга	кратка	
25.020	8.637	2.948	367	1.500	662	528	31	52	-	30.048	9.696	39.744

Адекватност капитала

Регулаторни капитал банака порастао је током последњег квартала 2007. године за 39,5 милијарди динара, или 17,3%. Највећим делом, тај

¹² Укупна отворена дуга девизна позиција мања је за 8,2 милијарде динара, а укупна отворена кратка девизна позиција већа за 3,0 милијарди динара.

раст је био условљен увећањем основног капитала (за 42,1 милијарду динара, или 18,2%), и то пре свега акционарског капитала (за 23,1 милијарду динара) и нераспоређене добити (за 7,5 милијарди динара), уз истовремено смањење непокривеног губитка за 3,1 милијарду динара.

У складу с прописима, банке су дужне да показатељ адекватности капитала одржавају тако да не буде мањи од 12% у односу на ризиком пондерисану активу.

Следећа табела приказује вредност показатеља адекватности капитала банака на крају четвртог квартала 2007. године.

Табела 12 – Показатељ адекватности капитала по групама банака

Показатељ адекватности капитала	Број банака	Учешће у укупној билансној суми (у %)
До 20%	5	20,4
Од 20 до 30%	9	43,1
Од 30 до 50%	14	31,2
Преко 50%	7	5,3
Укупно	35	100,0

Просечна вредност показатеља адекватности за банкарски систем износила је 27,9%.

Показатељи профитабилности пословања банкарског сектора

Преглед индикатора профитабилности дат је у следећој табели:

Табела 13 – Кретање профитабилности банака

Банкарски сектор	ИНДИКАТОРИ ПРОФИТАБИЛНОСТИ ¹³ (%)				Финансијски резултат (у хилј. дин.)
	Бруто приход/ билансна актива	Нето приходи од камата/ билансна актива	Оперативни расходи/ билансна актива	Оперативни расходи/нето приход од камата и накнада	
31. 12. 2005.	33,63	4,47	5,55	80,95	7.271.925
31. 12. 2006.	39,46	4,13	5,20	86,30	16.530.318
31. 12. 2007.	42,31	3,97	4,54	78,09	23.473.323

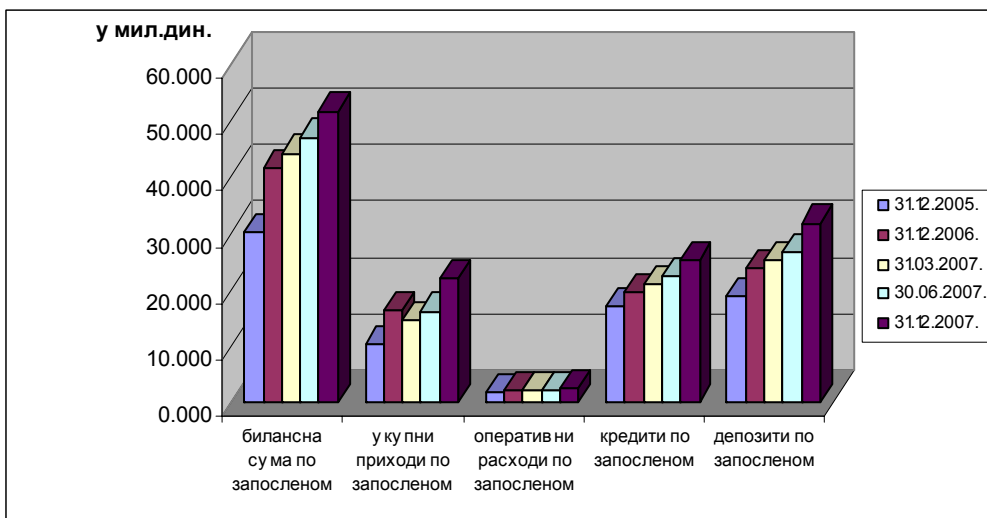
Банкарски сектор	ROA (%)	ROE (%)	NIM (%)
31. 12. 2005.	1,13	6,46	7,66
31. 12. 2006.	1,70	9,67	7,46
31. 12. 2007.	1,70	8,54	6,54

¹³ Сви показатељи су прерачунати на годишњи ниво.

Показатељи продуктивности банкарског сектора

У последњем тромесечју 2007. године порасле су вредности билансне активе, депозита и кредита, као и укупних прихода и оперативних расхода, по запосленом у односу на претходни квартал. Преглед наведених показатеља дат је у наредном графикону.

Графикон 2 – Показатељи продуктивности

Агрегатни извештај о приходима и расходима

Банкарски сектор је у 2007. години пословао с добитком (пре опорезивања) од 23.473 милиона динара. Девет банака је пословало с губитком, а 26 банака је исказало позитиван финансијски резултат.

Нето приходи од камата, накнада и провизија били су за скоро 40% већи него у првих девет месеци и представљају доминантан извор профитабилности у 2007. години. Приходи, односно расходи од промене вредности имовине и обавеза забележили су највећи раст и више су него удвостручени у односу на деветомесечне износе. Нето ефекат прихода и расхода по основу курсних разлика је и даље позитиван, али је њихов износ мањи за 742 милиона динара него за првих девет месеци, чиме је настављен опадајући тренд из претходног тромесечја. Оствареном добитку банкарског сектора допринео је и спорији раст расхода индиректних отписа пласмана и резервисања – ови расходи су у последњем кварталу 2007. износили мање од 15% укупног годишњег износа тих расхода.

Табела 14 – Агрегатни извештај о приходима и расходима

(у милионима динара)

Позиција	01.01– 31.12.05.	01.01– 31.12.06.	01.01 – 31.12.07.
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ КАМАТА	34.654	48.245	63.404
Приходи од камата	49.015	76.937	106.942
Расходи од камата	14.361	28.692	43.538
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	18.469	22.178	27.451
Приходи од накнада и провизија	23.478	28.372	34.433
Расходи од накнада и провизија	5.009	6.194	6.983
НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ КАМАТА, НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	53.123	70.423	90.854
НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ ХОВ	1.592	981	3.293
Добици по основу хартија од вредности	1.622	1.766	3.295
Губици по основу хартија од вредности	30	785	2
НЕТО ПРИХОДИ/РАСХОДИ ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА	9.978	10.543	6.959
ПРИХОДИ ОД ДИВИДЕНДИ И УЧЕШЋА	243	185	1.081
ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	57.372	65.316	53.445
РАСХОДИ ИНДИРЕКТНИХ ОТПИСА ПЛАСМАНА И РЕЗЕРВИСАЊА	73.396	61.938	61.149
ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	47.061	64.174	72.712
НЕТО ПРИХОДИ/РАСХОДИ ОД ПРОМЕНЕ ВРЕДНОСТИ ИМОВИНЕ И ОБАВЕЗА	5.425	- 4.805	1.702
Приходи од промене вредности имовине и обавеза	6.500	14.602	64.271
Расходи од промене вредности имовине и обавеза	1.075	19.407	62.569
ДОБИТАК/ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА	7.275	16.530	23.473
НЕТО ВАНРЕДНИ ПРИХОДИ/РАСХОДИ	-3		
Ванредни приходи*	10		
Ванредни расходи*	13		
Добитак из пословања које се обуставља**		0	0
Губитак из пословања које се обуставља**		0	0
ДОБИТАК/ГУБИТАК ПЕРИОДА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	7.272	16.530	23.473

* Укинуте позиције према билансним шемама од 31. децембра 2006. године.

** Новоуведене позиције.

II. Регулаторна активност Народне банке Србије

У оквиру своје регулаторне надлежности (у области контроле и надзора пословања банака), Народна банка Србије је током последњег квартала 2007. године донела и следећа подзаконска акта (одлуке и упутства):

Одлуком о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки, која ступа на снагу 1. јула 2008, дефинишу се основни елементи система процене кредитног ризика и вредновања кредита. Прецизније се дефинише начин обрачуна исправки вредности и резервисања за ванбилансне ставке, у складу са захтевима међународних рачуноводствених стандарда. Одлуком се по први пут прописује обрачун исправки вредности и резервисања за ванбилансне ставке на индивидуалној и групној основи и дефинишу лимити за формирање тзв. групе малих потраживања.

Прецизно се дефинише статус неизмиривања обавезе дужника (default) и елементи који се узимају у обзир код његовог одређивања.

У складу са Одлуком, банка је дужна да својим унутрашњим актима утврди интерни модел за процену кредитног ризика и усвоји методологију за обрачун исправке вредности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама.

Банка је обавезна да формира и одржава резерву за опште банкарске ризике који могу настати као последица наглог раста билансне активе и ванбилансних ставки које се класификују и појачане изложености банке различитим врстама ризика, и то у случају да годишњи раст те билансне активе и ванбилансних ставки превазиђе 15%.

Одлуком о адекватности капитала банке, која ступа на снагу 1. јула 2008, обезбеђује се целовита примена захтева који произлазе из тзв. стандарда Базела 1 и његових накнадних измена, пре свега у форми додатних капиталних захтева за тржишне ризике. Наиме, банка је дужна да, поред капиталног захтева за девизни ризик, обрачунава и капиталне захтеве за остале тржишне ризике (ценовни ризик по основу дужничких хартија од вредности, ценовни ризик по основу власничких хартија од вредности, ризик измирења/испоруке и ризик друге уговорне стране), чиме се обезбеђује објективније сагледавање капиталних потреба и адекватности капитала банке. Обавеза обрачуна додатних капиталних захтева важи за банке чија је књига трговања релативно значајног обима, при чему се праг значајности прецизно дефинише. Све банке су дужне да идентификују билансне и ванбилансне ставке и да их распореде у књигу трговања, односно у банкарску књигу, водећи рачуна о њиховим

карактеристикама и намени због које су прибављене. Раздвајањем књиге трговања и банкарске књиге обезбеђује се већа транспарентност структуре укупних послова банке и, последично, ефикасније управљање ризицима којима је банка изложена.

У складу са Одлуком, показатељ адекватности капитала дефинише се као однос капитала банке и активе пондерисане кредитним ризиком, увећане за капитални захтев за девизни ризик помножен реципрочном вредношћу показатеља адекватности капитала, и за капиталне захтеве за остале тржишне ризике помножене реципрочном вредношћу показатеља адекватности капитала.

Капитал банке се дефинише тако да, поред основног капитала и допунског капитала I (који обухвата и тзв. хибридне инструменте), укључује и допунски капитал II – краткорочне субординиране обавезе.

Актива банке пондерисана кредитним ризиком укључује: ризичну билансну активу банке (пондер кредитног ризика условљен је усклађеношћу девизне позиције дужника на кога се потраживање односи), ризичне ванбилансне ставке банке (након примене фактора кредитне конверзије додељују им се одговарајући пондери кредитног ризика) и друге ризичне ванбилансне ставке – ОТС деривате (применом методе оригиналне изложености или методе текуће изложености утврђује се вредност ових ставки која се укључује у укупну ризичну активу).

Капитални захтев за девизни ризик израчунава се множењем укупне отворене девизне позиције (укључујући и апсолутну вредност позиције у злату) са прописаним показатељем адекватности капитала, а капитални захтев за остале тржишне ризике применом детаљно прописаних методологија у оквиру стандардизованог приступа.

Одлуком је прописана и обавеза банке, чланице банкарске групе, да обрачунава показатељ адекватности капитала банкарске групе на консолидованој основи и одржава га у прописаним оквирима.

Одлуком о управљању ризицима банке, која ступа на снагу 1. јула 2008, обезбеђује се стандардизовање праксе управљања ризицима унутар банака, кроз детаљније дефинисање система управљања ризицима, као и управљање појединачним ризицима којима је банка изложена.

Одлуком се прецизирају елементи система управљања ризицима, који је део јединственог система управљања ризицима банке.

Прописује се управљање појединачним ризицима банке (кредитни ризик, каматни ризик из банкарске књиге, девизни и остали тржишни ризици, ризици изложености банке, ризици улагања банке, ризици који се односе на земљу порекла лица према коме је банка изложена и оперативни ризик), при чему се посебна пажња посвећује управљању оперативним ризиком:

- Банка је дужна да идентификује догађаје-изворе оперативног ризика, класификује их у категорије у складу с прописаном матрицом, те да их даље прати по утврђеним линијама пословања, у складу с прописаном матрицом;
- Банка је дужна да формира базу података о насталим губицима по основу оперативног ризика (изнад 10.000 динара у бруто износу), као и да Народну банку Србије квартално извештава о тим губицима;
- Банка је дужна да до 30. јуна 2009. године усвоји План за обезбеђење континуитета пословања (Business continuity plan) и План пословања за случај настанка непредвиђених околности (Contingency plan).

Одлуком о управљању ризиком ликвидности банке, која ступа на снагу 1. јула 2008, обезбеђује се стандардизовање праксе управљања ризиком ликвидности банке, кроз детаљније дефинисање елемената система управљања овим ризиком, као дела јединственог система управљања ризицима банке. Прописана је обавеза банака да обрачунавају и редовно извештавају Народну банку Србију о показатељу ризика ликвидности.